

ТЕШЊАРСКИ ЛЕТЊОНОЋИ

ГОДИНА XXV

14. АВГУСТ 2011.

БРОЈ 44

СНОВИ
ЛЕТЊЕ НОЋИ

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ И ПОДИЗАЊЕ ЗАСТАВЕ

Четврт века Тешњарења

Десет фестивалских дана понудило је стотинак програма на двадесет пет локација, а овогодишњу манифестацију пре свега карактерише интернационални карактер.

Уз звуке фанифара заставу 25. јубиларних Тешњарских вечери на Тргу Живојина Мишића подигла је Јована Лукић, чланица АК Металац, вицепампионака државе.

У име домаћина Града Ваљева, гости и посетиоци манифестације која ове године има изражен интернационални карактер, а којој су присуствовале делегације из словачког града Приевица и Републике Ирана, поздравио је градоначелник Зоран Јаковљевић.

- Четврт века "Тешњарских вечери" обележиће креативност и стваралаштво стотине уметника из земље и иностранства. Са нама су градоначелица словачког града Приевида, гости из Иранског културног центра, уметници из Техерана, ствараоци из Француске, студенти из Азербејџана, Бразила, Кине, Португала... Сви су са собом повели део света одакле долазе, као и што ће одаће донети слику нашег поднебља - рекао је Јаковљевић, напоменувши да ће се

током Тешњарских, градски тргови, улице, претворити у сцене где ће се изводити комади, музичирати, излагати.

И развиши велику част да отвори јубиларну манифестацију, коју као млад Ваљевац има, Иван Настић, први Србин који се спустио у најдубљу јаму на свету је истакао и то да Тешњарске вечери показују најбоље од онога што Град има.

- Надам се да ово важи за све младе људе, да ће они својом енергијом и идејама успети да превазиђу оквире административног и да поставе нешто ново у овом граду што ће побољшати живот грађана - рекао је приликом свечаног отварања Иван Настић.

У уметничком делу програма наступили су позоришници Летње школе за ромски језик и културу коју води Душан Ристић (експ Кал). Три познате ромске мелодије извели су позоришници школе из САД, Енглеске, Немачке и Ваљева. Одмах по свечаном отварању концерт је одржао познати уметник Звонко Богдан, "легенда панонске панонске и староградске тамбурашке музике".

К.П.

ГРАДОНАЧЕЛНИЦА ПРИЕВИДЗА ОТВОРИЛА ИЗЛОЖБУ ФОТОГРАФИЈА

Слични градови и људи

Градоначелица Приевида Катарина Махачкова присуствовала је свечаном отварању 25. Тешњарских вечери, чиме је још једном потврђено партнерство између овог словачког и нашег града. Махачкова је пре тога, у Малој галерији на Кеју Првог устанка, отворила изложбу фотографија "Природа и домовина и град и људи у њему", са мотивима из Приевида и околине.

- Преко фотографија желимо да вам приближимо живот у нашем граду, са његовим радостима и проблемима. У нашем граду живи пуно младих људи који су одлични ствараоци и повесна сам на њих. Биће нам задовољство да ваши млади људи на сличан начин представе нашим грађанима живот у Ваљеву - рекла је градоначелица Приевида Катарина Махачкова.

Ваљевци који су видели ову изложбу фотографија средњошколаца из пријатељског словачког града, увидели су

невероватну сличност у архитектури и урбанизму две доскоро социјалистичке државе, у областима, поништању и државу људи... О мотивима на фотографијама доволно говори назив изложбе "Природа и домовина и град и људи у њему". Госпођа Махачкова, градоначелник Ваљева Зоран Јаковљевић и члан Градског већа Александар Ранковић изразили су задовољство због наставка пријатељства и културне размене између два града. Сличност градова, људи и навика истакао је управо градоначелник Јаковљевић, наводећи примере досадашње сарадње у области културе и спорта.

Изложба је настала захваљујући већ започетој сарадњи између ваљевских и тамошњих младих фотографа, тако да ће следеће године млади Ваљевци излагати у Приевидзи.

Б.П.

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ИРАНА ПРЕДСТАВИО СВОЈУ КУЛТУРУ

Дашак персијске цивилизације

Културни центар Ирана из Београда представио се током прве три вечери манифестације програмом "Иранске суштине иоћи". Заједнички језик два народа, које осим географије раздваја и другачија вера, свакако може бити култура, као трајан мост препознавања и спајања разноврсности разлика. Осим изложених радова три врхунска уметника из Техерана, посетиоци су кроз отворене радионице могли да продру у тајне вештине уметности дубореза, интарзије и калиграфије. Заменик аташеа за културу иранског Културног центра Маҳди Ширази, нагласио је значај упознавања два народа.

- Што се тиче Иранске културе, ми радимо на препознавању сличности и разлика. У ту са рху Културни центар Ирана још од оснивања, већ 21 годину, у врх својих активности као приоритетну ставља одржавање курса персијског језика. То је начин да се два народа преко заједничког језика и разумевања упознају и разумеју. У ту са рху је преовођено доста књига из културне, духовне и религијске области на српски језик - рекао је заменик аташеа Маҳди Ширази, који је напоменуо да је мост спајања два народа и филмска уметност, јер су код њих својевремено били приказани и постигли велику популарност наши партизански филмови.

За продор Иранске културе ван граница земље

Дубоко проживљање вере у свим сферама живота неизбежно је и у уметности па су дрвне уметничке вештине базиране на духовности муслманске вере.

Врхунски уметник који оживљава дрво дуборезом Хаками Камјар рекао је да је изненађен колико имамо неискоришћеног дрвета јер се, како каже, у дуборезу пронашао баш зато што у његовој земљи и нема толико дрвета. Сви млади имају неки хоби па се он одавно пронашао у дуборезу који је усавршио до уметности и ради преноси своју вештину заинтересованим младим људима.

- Ја сам као млађи почео да радим у дрвету и то је био мој избор да попуним време. Путем уметности сваки народ може да успостави контакт без обзира што не зна језик. Овде на сваком кораку видим доста дрвета и радује ме заинтересованост младих и треба их мотивисати да искористе благодети природе и да буду успешни - рекао је Хаками Камјар опажајући да заједнички језик свих народа јесте уметност.

Љубитељи уметности видели су и настајање интарзије уметника Вафера Мокхтара, које у основи представља вазлађивање и украсавање свете литературе, али се постиже уз много труда који захтева вишегодишње усавршавање због специфичности рада.

- Позлађивање златом свете литературе јесте предаја посао који се учи годинама. У почетку се почетици баве само спровођањем хемикалија које подражавају златну боју док не стекну вештину да раде правим златом. Златна боја на радовима представља јачину трајања како нас и учи света књига - рекао је Вафер Мокхтар.

Специфичности иранске калиграфије, приказао је уметник Мохсен Ебрахими, који је имао пуне руке после јер су многи посетиоци желели да овековече своје име на персијском писму. По њему је лепо писање огледало духовности и показује саму унутрашњост човека те уколико је он духовно чист, да ће се та лепота појавити у рукопису.

- Када се човек среће са лешим он остаје у тој димензији. Постоји чак седам начина писања персијских слова налази се у употреби, а зависе од прилике за коју се употребљавају. Уколико је човек изнутра духовно очишћен и подиже стално живо своје духовности, све ће то изјави на видело кроз његову уметност - рекао је Мохсен Ебрахими, врхунски калиграф.

Успешно представљање Културног центра Ирана током Тешњарских вечери, уз велику заинтересованост посетилаца за персијску уметност, отворило је нове могућности културне размене.

најзаслужнији је чини се ирански филм, па је кинематографија ове земље итекако заступљена на различитим фестивалима, а на платоу Народног музеја упреличено су "Вечери иранског филма", које су представиле персијску цивилизацију и уметност. У оквиру вечери иранског филма, љубитељи седме уметности имали су прилику да виде остварења која су овучана многим признањима, па је у суботу на платоу Народног музеја приказан филм "Боја раја", драма из 1999., затим следеће вече "Тако близу, тако далеко" из 2005., у понедељак смо видели драму из 2003. "Тепих од ветра", а документарно остварење "Седам лица персијске цивилизације" заокружило је представљање иранске кинематографије на јубиларним Тешњарским вечерима.

Дегустација иранског националног јела "аше реште", приближила је укусе ове далеке земље. Јело које бисмо могли превести као чорбу са резанцима није ни приближно слично ономе што се налази у нашим тањирима под тем називом, а осим састава, основну разлику чине егзотични зачини.

МУЗИЧКА СЦЕНА

Не знам да ли сте некада видели ТВ емисију која се зове "Рат бенџова", ако и нисте, можете претпоставити о чему се ради када се тако зове, а ако сте се задесили у Тешњару иза 22 сата неке од протеклих десетак вечери, могли сте и присуствовати ваљевској верзији исте. За разлику од жирија у поменutoј емисији, састављеног од људи из света музике, овдашни је био мање строг, далеко бројнији и знатно распо-

вогодишњег фестивала. Тешко је и вероватно бесмислено додавати неке епитете уз име Звонко Богдан. Невероватним се чини и податак да у Ваљеву наступа после скоро тридесет година. Истина, и он сам је одређено време смањио своје музичке активности, да би након наступа на Exit фестивалу 2004. године постало јасно да је стасала једна потпуно нова генерација његове публике. И даље у пратњи својих тамбураша (оркестар РТВ Војводине) током скоро двочасовног наступа провео је ваљевску публику кроз свих четрдесет година своје каријере, изводећи песме како само он то уме. Остаје нам да се надамо да ће до народног сусрета са овим уметником протећи много мање времена од поменутих 27 година.

.Већ наредне вечери (субота 06.08.) на летњој позорници наступа београдска група Зана. Гужва је још већа у односу на претходни дан (грозница суботње вечери?) или Зана једностављу није ни изблиза више онај састав. Постава у којој је једини оригинални члан Зоран Живановић можда је коректно одсвирала избор старих хитова ове групе док се певачица Јелена Галонић није најбоље сназала. Мало несретан избор за ударни термини јер су дани актуелности ове групе одавно прошли (албумом се задњи пут огласили још 2001. године).

Пред пуно мање публике, али очигледно онај која је знала шта може очекивати и шта ће добити, наступили су у недељу (07.08.) Belgrade Dixieland Orchestra. Већ познати ваљевској публици (Jazz фестивал) и као увек посебно расположени за наступе на отвореном (летња позорница). Бавећи се музиком насталом још почетком двадесетог века, овај састав је од почетка свога рада (2001.) покушавао да, како преко албума (имају их четири), а много више кроз живе наступе, популараше овај скоро заборављени музички правац. Настало на врелим улицама Нју Орлијенса, dixieland се сасвим добро уклопио у ваљевско летње вече много година касније, захваљујући овој седморци која се не стиди да у свој репертоар класика духовито убаца и понешто овдашњег звука.

Новосадски Студио Алектик и њихов помпезни наступ имала је прилике видети ваљевска публика први пут у четвртак (11.08) на летњој позорници. Подстакни утврдоватно неким страним узорима спајања класике са другим музичким

Звонко Богдан – највећа звезда јубиларних Тешњарских

ложенији. Чинили су га, наравно, гости тешњарских кафана. Опет, као и у свим ратовима, тако и у овоме, долазило је до повремених кричења ратних правила и конвенција, овде испољених у коришћењу појачала и звучника на електрични погон, све, срећом, без жртава. Са друге стране реке Колубаре (тзв. лева обала) музике такође. Нешто другачије врсте, али исто бендови те дикс џексији приде. Радно време неограђено па се зора дочекивала без проблема, осим ако сутрадан имате некаквих обавеза. Рекло би се да је некима и ово било сасвим доволично, ипак, већину је занимало и понешто од официјелног програма Тешњарских вечери.

Четвртак (04.08.) је веће за "загревање" публике, организације, разгласа... Летња позорница је резервисана за овдашњи млади састав Tonysxhин Rebelion чија је концепција донекле чудна будући да свирају само песме америчких Rage Against The Machine. Како

било, момци су увежбани и успевају направити позитивну атмосферу, те пар ентузијаста и ове године навести да провере каквоћу воде Колубаре. Разглас је такође евидентно био спреман судећи по неколико притужби и интервенцију због буке.

У петак, на дан отварања 25. Тешњарских вечери, имала је ваљевска публика прилику видети и чути свакако највеће име

И група Зана окупила је више генерација на Колубарин

правцима, екстравагантно обученим извођачицама, уз додатак визуелних ефеката, од недавно уз помоћ гитаристе Петра Јелића и Ивана Фирчија додатно скрећу пажњу на себе. Музика и наступ ове групе делује атрактивно без сумње на оваквим и сличним манифестацијама. О већ виђеном и музичким дометима, други пут.

МУЗИЧКА СЦЕНА

Након добронамерних критика (изнетих и у овоме гласилу) ове су године организатори одлучили да се рок концерти у оквиру Тешњарских вечери одржавају на много прикладнијој лини испред Центра за културу и нису погрешили у томе. Сада све то изгледа много боље, али за прави утисак о побољшању једноставно је фатио боли или расположенији бенд од београдских Nightshift који су наступили у петак 12. 08. Састав који је популарност стекао свирајући обраде света и свачега (албум Undercovers, 2002.) да би се тек много касније вратио ауторским песмама (албум Без заклона, 2009.) које ни издалека нису привукле толику пажњу публике. Уз сасвим бескрвно извођење, несхватаљиво за бенд са толико спирки иза себе, чини се да ће овај наступ брзо бити заборављен.

Још два занимљива састава очекују нас у преостале две вечери, најпре у суботу наступа Svedahbaby - иза кога се крије продуцент и дикт чокеј Милан Станковић. Неколико занимљивих обрада старих домаћих диско нумера (Љуби ме брзо, Кокета) као и оригинални материјала са прошлогодишњег албума Ganc novi funk донели су овој екипи инстант популарност. Како то изгледа и звучи остаје да се види, а очекује се журка. За крај, једини овогодишњи "страници", Лету Штуке (недеља 14. 08.) из Сарајева, са већ неколико албума иза себе и одређеном репутацијом у БиХ, Хрватској али и Србији. Иако најпознатији по својим љубавним песмама

Нова поп-рок сцена на платоу Центра за културу

(нису баш толике љиге) искад се окрену и нешто ангажованијим текстовима.

Сиромашна понуда музичким дешавањима током остатка године (за град величине Ваљева) и овај пут је бар делимично покушана бити обогаћена кроз ове програме на Тешњарским вечерима. Концерти као најпосећенији и најпопуларнији сегмент ове манифестације из тог су разлога увек били под посебном паском, те предметом како субјективних, тако и објективних критика. Склопимо ли у страну личне афинитетете, ставимо ли се у положај организатора да задовоље различите укусе у оквиру одређеног буџета, и даље места за критику може бити, али и похвала за исправљање слабости из ранијих година.

Роберто Милић

ВЕЧЕ ФРАНЦУСКО-СРПСКОГ ПРИЈАТЕЉСТВА

Француске лутке уз српски фолклор

Француско културно-уметничко друштво "Шумадија", које негује српски фолклор, представило је вишегодишње пријатељство са КУД "Крушик" на несвакидашњи начин. Лутке високе три и по метра из градова Оршија и Атиша са севера Француске побудиле су одушевљење и пажњу сразмерну својим габаритима. Лутка "Бела Рада", одевена у српску народну

ношњу, затим заљубљени пар лутака Елен и Готи, уз госте из Француске и домаћине продефиловали су калдрмом Тешњара, преко моста на Јадру па све кроз Кнез Милошеву улицу до летње позорнице где је одржан цловечерни концепт домаћина КУД "Крушик".

Карол Милошевић из француског друштва каже да свака лутка носи посебну причу јер готово свако француско село има своју лутку као маскоту, а лутке Елен и Готи прати прича о Ромеу и Јулији на француски начин. Лутка Бела рада носи посебан симболизам јер је настала међусобном сарадњом два друштва и носи поруку пријатељске љубави два народа. Читава прича о француско-српском пријатељству на овај начин сеже коју деценију уназад и као свака добра ствар почела је случајно. Француски брачни пар Мишел и Рејмон Форт су због квара на колима били принуђени да годишњи одмор проведу у српским селима па отуда и креће интересовање које је прерасло у бављење играма, ношњом и музиком са ових простора. Лутке су сваки дан позирале испред куће француско-српског пријатељства у Тешњару одакле су отишли пут Гуче.

К. П.

ПОЗОРИШНА СЦЕНА

Отворено позориште, у башти Дома војске, постало је једна од традиционалних карактеристика Тешњарских вечери. Својим репертоаром, разноврсним готово колико и публика, и ове године успело је да измами од Ваљеваца смех, углавном прикривену досаду, покушаје надвикивања са глумцима на сцени (оправдано-дилеме су биле од животне важности „у који сада кафић отићи?”), незаобилазне критичке ставове на рачун организације, али и оно најважније-АПЛАУЗ! А знамо да само он има ту магичну моћ која за крај успева да измири глумце са публиком, публику са организаторима, а понекад и публику са публиком. Урбана легенда, коју је проширио сам Рамбо Амадеус, каже да Ваљевци неће да „лупају дланове” без разлога, већ

превише кича и шунда, док је трећима управо спајање свега тога учинило представу занимљивом, а шетња Предрага Ејдуса у розе доњем венчу и сребрним штиклама изазвала је овације.

Следећа на репертоару била је „Представа Хамлета у селу Мрдуша Доња”, по тексту Иво Брешана, у режији Зорана Кајаџића и изведби Шабачког позоришта, већ добро познатог и поштованог по својој одличној организацији и професионализму. Духовит текст, писан народским језиком, доследни карактери, и „прича унутар приче” чине главне драматуршке квалитете ове представе, која почине Хамлетом, тј. Омлетом, а завршава се нечим што недвосмислено подсећа на Жаријевог „Краља Ибија” („Краља Говија”), чиме се заокружује пишчева идеја о људској глупости и малограђаништву. Публика је представу наградила заслуженим аплаузом, као и глумце, који су се толико уживили, да су неки од њих чак и пали са сцене. Али, како је аплауз публике најбољи показатељ да су мане представе заборављене, тако је глумачки поклон на крају показатељ да су заборављене повреде приликом играња. Па, бар док траје бис (остало покрива кафана).

Публика је имала прилику да се сусретне и са несвакидањем представом „Поноћни

Градско позориште Абрашевић – Живот у тесним ципелама

аплаудирају само ако им се нешто заиста допада. Све овогодишње представе су испраћене аплаузима, и то је можда најбољи коментар публике, али не треба заборавити да ова анкета не укључује и појединачне аплаузе, а ако на то још додамо и критичаре који су се крили међу публиком, простом математиком (или неким чудом, јер да се не лажемо, математика никад није била праста) добићемо... Па, добићемо критику представа, а најиздржљивији читалац, или бар онај који прочита текст до kraja, откриће мистерију-какво је мишљење критике о аплаузу (представама):

А: заслужени

Б: незаслужени

Ц: помоћ пријатеља није укључена, крајње је време да млади људи имају своје мишљење (рече вођа бунтовног типеџија покрета, не ја)

БОНУС: За оне унапред неиздржљиве, обећавам и још понеки трач о публици.

Прва на репертоару била је „Хипертензија”, по тексту и режији Светислава Басаре, у извођењу Предрага Ејдуса и Бранислава Трифуновића. Уверљива глума и духовите реплике покривају недоследну причу и карактере, као и „наштимован” сукоб, који је писац створио од мноштва мотива, својих ставова и понављања истих форе, зарад истрошене идеје. Мишљења публике су подељена, у складу са годинама, али и укусом, тако да су једини замерали превише вулгарних речи, други

адађо”, по тексту Момчила Трифуновића, који је публику кроз поезију упознао са проблемима једног несхватијеног уметника, који изгубљен у времену и простору, непрестано тражи себе. Емоција коју су својом глумом успели да пренесу Ангелина Лукић и Александар Лазић спакако је оно по чему ће ова представа остати упамћена, као и по томе што доказује да будућност уметности није баш толико црна, као што главни јунак верује, изговарајући реплику: „21. век: никада више уметника, а никада мање уметности”.

Једна од представа која се нашла на овогодишњем репертоару, је „Мушкица”, ренесансна комедија, чију режију потписује Ивица Клеменц. Глумци и редитељ су покушали да оживе комедију del arte, водећи се њеним главним карактеристикама-типским ликовима, типским ситуацијама, и радњом која се углавном своди на брачне проблеме или неостварену љубав двоје младих. Али, глумци нису остали доследни у својој интерпретацији, тако да је на тренутке изгледало као да се сами себи подсемевају и праве одмор од простих и површинских реплика, тако што забављају публику. Приче готово да и нема, истрошени дијалог се пошавља, сви покрети на сцени су пренаглашени до неуверљивости, тако да је читаве вечери у ваздуху лебдело питање, које нам је главни глумац у једном тренутку и поставио: „Па, добро људи, видите ли како је хладно? Што не идете кући, зар ви стварно немате паметнијег посла?”

ПОЗОРИШНА СЛЕНА

„Сабрана дела Виљема Шекспира-укратко”, представа коју су адаптирали, режирали и у којој све улоге играју тројица глумаца из драмске трупе „Артерија” је највише привукла пажњу публике, која се смејала

увођење видео бима на ком су приказани предимензионирани главни јунаци, што говори о њиховој личности, изгубљеној под светлошћу свеприсутних камера, али и о времену у ком су људи уживање у тренутном и непоновљивом претворили у вештачко уживање у сликама и видео записима. Изванредна глума ваљевских глумаца, као и сценографија Душана Арсенића, још један су од показатеља професионализма градског позоришта Абрашевић, које чак и под технолошким недопустивим условима успева да подели своју љубав према позоришту са публиком.

Наредних вечери публици ће се представити Установа културе „Вук Карадић” са представом „Више среће овај пут”, као и Књажевско српски театар Крагујевац са

представом по тексту Јована Стерије Поповића „Лажа и паралажа”.

За крај, обећање није заборављено и мистерија ће бити откривена...Какво је мишљење критике о аплаузу

Шабачко професионално позориште

читава два сата, учествовала у стварању комада, делила своје (не)знање о Шекспиру и заслуженим аплаузом наградила ауторе. Интересантно је како су аутори представе изванредном режијом, уверљивом глумом, духовитим репликама, учинили Шекспира подједнако занимљивим како онима који познају његова дела, тако и онима који се можда први пут сусрећу са њима. За крај, да би се најбоље описала ова представа и њено место у овогодишњем програму, требало би употребити исти израз којим је један од глумаца описао младог Ваљевца који је показао највеће знање о Шекспиру „Аха, куколь се одвојио од класа...”...

Следећа на репертоару била је представа градског позоришта Абрашевић „Живот у тесним ципелама” по тексту Душана Ковачевића, а у режији Мирослава Трифуновића. Текст, иако пун општих места, показује пишчуву одговорност према времену у ком живи, у ком је све доведено до апсурда, па чак и сама смрт. Неидеализујући главне јунаке свог комада - раднике, писац нас подсећа да не постоје ни апсолутни кривци, ни апсолутне жртве. А трагедија његових јунака, који су дозволили да живот прође поред њих, постаје још већа јер они и после свега желе ОПЕТ СВЕ ИСПОЧЕТКА... Једно од редитељских решења које учвршићује значајнији план представе је

Предраг Ејдус и Бане Трифуновић

(представама):

Азаслужени
Близазлужени

ОДГОВОР: Закључите сами! Мишљење критике и онако служи само да покрене Ваше мишљење... Тако да је боље питање:

Какво је мишљење ПУБЛИКЕ о аплаузу (представама)?

тј. Шта Ви мислите?

Јелица Јеринић

ЛИКОВНА СЦЕНА

Уметност мора да се доживи уживо! На тај начин ствара се јединствен и потпун осећај који посматрач заувек понесе са собом. Не постоји писменост која у правој мери може дочарати уметнички израз било које врсте, ако се са тим истим уметничким делом не суочите један на један! Програм овогодишњих Тешњарских вечери, бар када је реч о ликовној сцени, понудио је квалитетну разноликост, коју може да споји и изнедри једино оваква врста фестивала са кредитилитетом од две и по деценије. Због тога је било неопходно и пожељно одвојити време и жртвовати свакодневицу зарад мало више уметности уживо!

Арт документи ваљевских уметника у Центру за културу

ОГЛЕДАЛО АУСТРАЛИЈЕ

Са јединственог и сликарски инспиративног простора Аустралије под сводове Интернационалног уметничког студија "Радован Триавац Мића" стигла је изложба пет савремених уметника "Озија". Посетиоцима и вериој публици својеврсни микрокосмос кроз 23 дела представили су Џорџ и Илза Барчет, Гардон Сајрон, Мај Ли Тај и Питер Шел. Порекло ових уметника је различито, тако да културе из којих долазе играју важну улогу у њиховом ликовном стваралаштву. Изложена дела осликају интеракције, запажања и дилеме са којима се поменути уметници сучавају у динамичној, просперитетној и мултикултуралној држави Аустралији.

Изложбу је свечано отворио господин Будо Нововић, члан Уметничког савета Интернационалног студија и новинар листа "Политика", рекавши да уколико на нашој планети буде икада отворена изложба ванземаљаца, да ће се то сигурно десити у авангардном ликовном храму "Триавац". Он је казао да је уметност огледало живота и да су наши пријатељи управо из Аустралије донели једно такво огледало.

Приступним се обратио и један од учесника изложбе господин Питер Шел, који је нагласио да се први пут обрео на европском континенту, у Србији, у Ваљеву, и да му је задовољство што је гост у тако дивном и гос-

тољубивом граду. Он је истакао да су народ Аустралије и Срби, упркос великој удаљености, јако повезани и да је уметничка сарадња између две земље јака и просперитетна.

Изложба "Сликари из Аустралије", која је добила изузетне критике јавности и похвале публике, биће отворена наредних месец дана.

МЕДИЈАЛА КОЈА ТРАЈЕ

Модерна галерија је и ове године за Тешњарске вечери из свог драгоценог фонду извукла фантастична дела. Изложено је петнаест великих формата - уља на платну, брусном папиру и дрвету, чији су потписници истакнути чланови Медијале. Уз Синишу Вуковића, чије изложене дела датира из 1957. године, од сликара старије генерације "Медијале" могу се видети и радови Љубодрага Јанковића - Јала, Владе Величковића, Милана Поповића. Највише изложених дела припада сликарима средње генерације: Лидији Маџури, Милици Мркаљ, Станку Зечевићу, Браниславу Марковићу, Милошу Шобајићу. "Најсвежије" дело у оквиру изложбе датира из текуће 2011. године, ауто-

ра Славка Крунића, који заједно са Миланом Туцовићем, Васом Доловачким и Владимиром Дуњићем припада млађој генерацији и следбеницима уметничког покрета и сликарства Медијале.

Поред изложбе великог формата, публика је имала прилику да погледа и документарни филм Љубомира Милића "Медијала која траје", рађеног у продукцији Телевизије Београд. Црно - бели филм прати деценијску причу Медијале, од формирања покрета 1959. године и сликара који су га оснивали, до њихове прве колективне изложбе отворене десет година касније у Галерији "Прогрес".

АРТ ДОКУМЕНТИ

Улаз у Центар за културу, где је уприличена изложба "Арт документи", био је посут листовима дневних новина и у потпуности наткривен најлоном. Ефекат тунела оставља утисак путовања кроз време, а док тим импровизованим тунелом корачате прате вас јасно исписане речи, које у многоме дефинишу свет у којем битишемо - ЉУБАВ И МРЖЊА!!!

Уприличена је оригинално "визуелизована" изложба, са упечатљивим концептом представљања уметничких дела, која шири јаке вибрације и пуне је набоја. Добила је назив по истоименој групи овдашњих уметника насталој при Центру за културу из потребе да се пробуди стваралачка енергија града.

Ваљевски уметници различитих генерација који чине групу (Миодраг Пешић, Миодраг И. Аштонић, Катарина Маринковић, Боголуб Арсенијевић, Миша Дудић, Војсан Ђурђевић, Немања Радовановић, Јелена Марковић, Добрила Марковић, Јана Маринковић - Арсенијевић, Катарина Остојић, Бане Ђурашиновић, Милош Николовски и други) труде се да дневну стваралачку рутину у осами и своју свакодневну потребу за радом и креирањем "поремете" и оплемене окупљањем и стварањем у групи. Резултат таквог начина рада прво је била колективна изложба у марта месецу ове године, потом радионица на отвореном за "Ноћ музеја", а ова, трећа по реду, уприличена за "Тешњарске вечери", која обилује сликањем, инсталацијама и скулптурама различитих тематика и техника, логичан је след активности групе.

ДОРОТИ И СМАРАГДНИ ГРАД

Ваљевска академска уметница Дина Станимировић (1971) имала је за овогодишње Тешњарске вечери "ватрену излагачко крштење" у галерији "Le Petit Consulat". Своју прву самосталну изложбу, која носи назив "Дороти и смарагдни град", посветила је роману "Чаробњак из Оза", представивши 47 илустрација те чудесне приче Лимана Френка Баума.

Пошто, како сама каже, никада није волела да слика принцезе и ликове из старијских бајки, било јој је лако одлучити се за ову савременију причу о Дороти и њеном чудијоватом путовању. Дина је у својим илустрацијама, баш како је то и Баум тежио у својој причи, спојила чудесно и забавно, успевши да елиминише тужно и засмагујуће.

Читавом дешавању у "Малом конзулату" господин Раши Голубовић је, како је рекао на свечаном отварању, дао наслов "Разиграност" и истакао да су били потребни страст, жеља, машта и мајсторство да оваква изложба успе. Присутима се обратио и господин Бранко Лукић речима да је време принцеза и принчева прошло и да бајке са 21. веком трпе рециклажу, што је својим илустрацијама показала и Дина Станимировић.

МАЛИ ГРАФИЧАРИ

Господин Бранко Симић једини је професор ликовне културе у Ваљеву који своје ученике у Основној школи "Сестре Илић" током наставе учи примени графичке технике линорез. Његови ученици од петог до осмог разреда представили су у оквиру изложбе "Мали графичари", уприличеној у Малој галерији на колубарском кеју, управо такве радове рађене током проtekле школске године.

"Линорез је изузетно захтевна техника, изискује физички напор и одузима доста времена, али деци је јако

изазовна. Ученици су просто засићени класичним цртањем, а док раде графике уживају у ишчекивању како ће изгледати њихов коначан изглед", објашњава професор Симић. Ученици су имали потпуну слободу у одабиру тема и мотива које ће представити на својим радовима. Једино што су морали да испоштују је однос црно-белих површина, као основни принцип ове технике.

Аустралијски сликари још једном у „Трнавцу“

Вече пред изложбом, мали графичари и њихов професор су на тешњарском макадаму уз помоћ пресе и клишеа демонстрирали настанак графике. Мала радионица на отвореном и презентација израде графике изазвала је велико интересовање. Основници су имали пуне руке после, трудали су се и успели да у потпуности реализују своју идеју да заинтересованим пролазницима на лицу места штампају и поклањају графике.

СВЕ ЈЕ ПОШЛО НАОПАЧКЕ

Полазници Ликовне радионице Центра за културу узраста од 5 до 15 година продефиловали су старом тешњарском чаршијом и Десанкиним тргом, носећи најразличите осмишљене шешире и тако својеврсном покретном изложбом под називом "Све је пошло наопачке" представили своје радове. Више од двадесеторо деце вредно је радило овог лета са менторком Катарином Маринковић и израдило више од 25 шешира од рециклираног материјала у оквиру радионице која током целе године држи отворена врата за све заинтересоване малишане жељне стварања.

Подршку својим малим "колегама" из Ликовне радионице дали су полазници Музичке радионице Центра за културу, пративши их током дефилеа звучима Орфовог инструментаријума, сачиненог од удараљки као што су чинеле, маракеш, штапићи и др. Полазници Музичке радионице, предвођени менторком Људмилом Поповић, спремили су за ову прилику програм примерен децијем узрасту, али надасве симпатичан и старијим сутрађанима.

**Марија Петровић
- Марковић**

ВАЉЕВСКЕ

НОЋИ

ЛЕТЊЕ

Изложбе фотографија

И овогодишње Тешњарске вечери обиловале су одличним изложбама фотографија. Биле оне у функцији експоната, као што је био случај у Народном музеју, или у служби истраживачко-конзерваторског рада (изложба у организацији Завода за заштиту споменика културе), љубави према природи Планинарског друштва "Повлен" или баш као уметничко дело у ретроспективи награђиваних чланова Фото савеза Србије, њихова упечатљивост није долазила у питање.

Отварање изложбе пејзажа у организацији ПД Повлен

На трагу светlostи назив је изузетне изложбе фотографија одржане у бивој галерији "Тицијан" (Кеј Првог устанка), којом нас је даровао Фото кинес клуб Ваљево, најбољи у држави. У питању је годишња изложба награђених фотографија чланова Фото савеза Србије у 2010. години, 46 аутора првенствено награђених на домаћим и међународним изложбама под патронатом ФИАПА. Изложбу је отворио мајстор уметничке

фотографије Мирољуб Јеремић, чије су бравуре, заједно са делима Александра Јовановића, представиле ваљевску школу фотографије на овој изложби. Јеремија је заступљен са "Пути", "Греат" и "Бранко Кукић са супругом", а Саша Јовановић са "Импресион", "Ротс 2" и "Бирач 3". Поставка "На трагу светlostи" тематски је хетерогена, обухвата фотографије различитих жанрова: портрете, пејзаже, акта, експерименте...

Приказани радови у великом броју случајева настали су на групним излетима или семинарима које је организовао ФСС или локални клубови. Тешко је речима дочарати упечатљивост, симболику или поетику изложених фотографија јер добар део њих влас симболиком и занатским умећем оставља потпуно затеченим.

У "Ковачевом хану" Завод за заштиту споменика културе Ваљево организовао је изложбу фотографија "Народно градитељство Србије". Изложба садржи преко 50 фотографија аутентичних споменика народног гра-

дитељства, од севера Војводине до Бујановца. Упечатљиво их је овековечило 10 фотографа Друштва конзерватора Србије, запослених у заводима, међу њима и Ваљевац Милан Марковић, мајстор фотографије са међународним звањем ЕФИАП. Снежана Неговановић, председник секције фотографа Друштва конзерватора Србије, истакла је да је фотографима велико задовољство када ради овакве мотиве јер им допушта доста слободе, а с друге стране увек привлачи пажњу у земљи и иностранству јер одражава наш идентитет. Она је, као и Божидар Крстанић, етнолог републичког Завода и аутор Атласа народног градитељства Србије констатовала да, због неадекватне заштите, споменици културе полако нестају, а једини сведочанство о њима представљају фотографије. Још једна драгоценна изложба ваљевског Завода, чије се знатно укључивање у Тешњарске вечери њиховим повратком у Тешњар показало врло значајним.

На изложби је ваљевски крај заступљен дрвеним орнаментом и крстом из цркве брвнаре у Миличиници. У колоритном избору мотива, посетиоци су могли да виде куће од камена, дрвета и ћернчика, барокну кућу код Бачке Тополе, фрагменте фасада, улазе у сеоске куће, фуруну из Ресомаче код

Пирота, делове воденица из околине Књажевца, калварију у Риђици, тзв сунчане забате, амбаре, механе, планинске кућице, па чак и казан за печење ракије од камена и цигле.

Јесте да смо, што на изложбама, што захваљујући феномену фејсбук идући многе пејзаже наших фотографа и феноменалне слике ваљевских проналазака, планина и села, али опет их је било лепо видети у великом форматима на једном месту, захваљујући

Планинарском друштву Повлен. Сеоски и планински мотиви у свим годишњим добима, игре боја у шумама, човек у сајејству са природом, Мравињци, Таор, Јабланик, Повлен, Дивчибаре, Медведник, Дренажић, Горничка Бобија, или Проклетије и Дурмитор, забележни оком Душана Јовановића, Мирољуба Јеремића, Милана Марковића, Драгана Ђурђевића, Тихомир Дражића, Милиће Танасковић, Бранка Матића, Предрага Милорадовића и других.

Хм, јесу пожутеле старе фотографије на изложби у Народном музеју "Албум лепих успомена" породична оставштина потомака адвоката Михајла Јевтића и архивски документ, али су уједно и сведочанство о пионирима ваљевске фотографије с краја 19. и прве половине 20. века: Кузману Тривановићу, Стевану Л. Јовановићу, Душану Поповићу, Павлу Савићу... па све до чуvenе Милке Антић - Милке сликарке.

"Корење" Александра Јовановића

**Албум
лепих
успомена**

Да ли ће наши албуми бити албуми лепих успомена? Можда хоће, јер ово што је прошло увек је лепше од онога што долази. Али, засигурно, наши албуми неће бити прно-бели са појутрим искрзалим фотографијама, на којима смо ми - безбрежни, окружени родитељима, пријатељима... ушушкани у времену у коме се зна ред, поштовање, лепи манири, у којем је све, па и најмања ситница у складу са простором, временом, са нама. Наши призори неће бити ни налик призорима између два рата које су стварале грађанске породице Ваљева, а приказани су на изложби у Галерији Народног музеја под називом "Албум лепих успомена". Можда и не треба да буду, јер ово су нова, друга и другачија времена. Али, те године које су живели наши претци треба да буду негде у нама, да се макар део тог доброг, лепог, племенитог и позитивног пробуди у нама како да дође време. А доћи ће.

Поставка у Музеју илуструје живот угледне грађанске породице адвоката Михаила Јевтића (1875-1965) и породица његове деце: кћерке Љубице удате за инжењера Милорада Бабића и Меланије-Миле, удате за професора Ивана Пуцела. Са супругом Цветом имао је још и сина Слободана, такође адвоката. Аутор изложбе је кустос историчар уметности Јелена Ивић, а фотографије и предмете уступили су Бранка и Драгош Бабић, који је потомак Михаила Јевтића.

Посматрајући слике и предмете, чини се да смо тада много ближе и више били Европи него данас. Живот који се спознаје кроз фото-

графије и личне предмете грађанске породице адвоката Михаила Јевтића за данашњег посматрача, млађе генерације, може бити чудан, прост и једноставан, а може

уредно подшишани, обучени у тегет-белу морнарска одела. Девојице у белим и светлим хаљиницама, са карневрима, воланима, чипканим детаљима, бауш рукавима и

панталоне. И на тај начин се изражавало поштовање према себи, околини и месту коме се ишло у походе. У походе се породично и са пријатељима одлазило у бање, море, планине. У Ваљеву, вароши између два рата, играо се тенис на трави парка Пећина, возиле сличну греје на залеђеној Колубари, скијало на обронцима ваљевских брда.

Фотографије, закључујем и живот ваљевских грађанских породица између два рата, одишу складношћу, безбрежношћу, редом, уредношћу, а понавише поштовањем, љубављу и великим т

еном везом породице и пријатеља. Заједништво је била одлика породице адвоката Михаила Јевтића. То ми говоре пожутеле фотографије.

Сећам се приче баке моје куме која није желела да јој ставе ту велику, уштиркану белу машну на врх главе, јер јој скрива локне. Касније, када су јој скратили косу, опет је одбила велику, уштиркану белу машну јер не иде на дечачку фризуру. Много касније било јој је жао зато што у свом албуму лепих успомена нема фотографију са великим, уштирканом, белом машном.

Мили, кћерки Михаила Јевтића, није било жао. Она је у свом албуму лепих успомена имала фотографију са великим, белом, уштирканом машном. И то не једну.

Дарија Ранковић

Мила, Слободан и Љубица Јевтић, око 1921. године

бити и чудесан. Ова изложба пружила нам је могућност да се, макар на кратко, нађемо у том времену, чудесном времену. У коме су на фотографијама, увек по правилу, отац и мајка, свечарски одевени, седе достојанствено и поносно, окружени са троје и

обавезно са великим белом, уштирканом машном на глави. Позирају знакачки за фотографију будућности. Фотограф бележи момент, а беше то више од једног тренутка. То је цео живот, види се емоција, посвећеност, то је дело уметника.

И на тим фотографијама виде се деца, увек поређана по старости и висини. Зна се ред и поредак. А госпође и господи, заиста су то били, обучени са стилом и укусом. Госпође у хаљинама од свиле, тила са воланима, нежних боја, до земље. Господи у оделу са пештером, или фраку са цилиндrom, са обавезним белим камашнама на ципелама. Ђаци у тегет кецелјама са белим крагнама. Чини се, сви исти. И на излете се одлазило свечано обучено. Кошуља, кравата, штотфанс

више деце. Њихова лица се додирују, рука пребачена преко рамена, рука на колену, загрљај... осећа се близост, веза, љубав... Дечаци

Књижевна сцена

Coca-Cola социјализам

Осми дан 25. јубиларних Тешњарских вечери обележен је и једном изузетно занимљивом презентацијом три књиге издавачке куће "Креативни центар" из Београда. Ауторка књига, др Радина Вучетић, оставила је на бројну публику у дворишту Ковачевог хана утисак доброг и зан-

постао национални ауто; како је прослављан рођендан Јосипа Броза Тита; да ли је Београд на истоку или на западу... Претходне две ауторкине књиге баве се периодима од 1878. до 1918. и Београдом између два рата, 1918-1941.

Поред брижљиво одабраних илустрација вредни истићи и мајсторски уобличена поглавља; вештину да се економично, сликовитим и упечатљивим детаљима -не без хумора- ухвати, сабере и прикаже ово најбитније у животу Београда. Од велике помоћи за ишчитавање ових књига јесу мали путокази -индекси и хронолошка таблице. Поред огромног знања и завидне способности да селектује податке, да их на једноставан и духовит начин изложи, ауторку одликује и мајсторски отклон од идеолошких наноса и застранивања. Она се кроз историју београдског урбанизма, пратећи његово зрење али и дисконтинуитете, креће лако -онако како то чине мајстори свога посла. Она се држи

Двориште Ковачевог хана

имљивог саговорника. Модерног сензибилитета, учена, ведра и спонтана, ауторка нам је причала о американизацији југословенске културе у периоду социјализма. Акценат вечери је био на њеној трећој књизи, објављеној у едицији "Овако се живело", а насловљеној "Живот у социјализму 1945-1980". У дијалогу са водитељем, а касније и са публиком, развила се прича о смислу југоналгије, при чему смо добили кратке одговоре на питања: како су тада изгледале ћачке екскурзије; шта су изградили учесници омладинских радних акција; када је "фића"

факата и не подлеже замкама наших великих неспоразума везаних за расправе ко јесте, а ко није био у праву. Она прегледно, из различитих углова, осветљава раст и зрење Београда - његову европеизацију.

Ова млада и вредна научница, учесница бројних научних скупова, професорка и истраживач, освежила је наша сећања на бившу Југославију и на онај Београд који у себи носи много културних и цивилизацијских слојева, који га чине виталним и отвореним европским градом.

Бранко Пиргић

Каталог Новог Доба

"Књижуљак" Владимира Ђурића-Ђура, како га је насловила Гордана Миљосављевић Стојановић из „Службеног гласника“, заправо је „лексикон илити енциклопедија нових феномена савременог света и де факто социјолошко истраживање читавог конгломерата тема“, речено је у дворишту Ковачевог хана на представљању ове публикације, каталога, књижуљка... Књига је настала као део колумни и налази се у домену граничних жанрова. У овој хетерогеној поставци имамо свега и свачега: од Симсонових, преко судара цивилизација, биографија српских великана, па до поп икона 20. века и много чега још.

Аутор Владимир Ђурић Ђура, познат нам из поп-рок састава „Ђура и морнари“, драматург и новинар-колумниста по вocationi, суштински се осврнуо на анализу поп културе и рађање новог сајбер света. Све ово је по тврдњи аутора оправдано из простог разлога: у ма ком веку или епохи живели, континуелност нас самих кроз наша

дела и њихов уплив постоји и у садашњости и у будућности. Спона свега је енергија...

Први део књиге заправо је Ђурић магистарски рад на тему „Утопијски елементи код српских драматичара између два рата“; следећи сегмент је о модерној тј. виртуелној култури, рађен у Лондону на постдипломским студијама као истраживање медија и медијске културе са посебним акцентом на сајбер свет и субкултуру коју собом носи, компјутерског новог доба, виртуелне реалности и свих невероватних новотарија које је донео техно-свет. Трећи део књиге је Речник поп икона који је као колумна излазио у „Близцу“. Ту има и интересантних ликовца чак и из тзв. скривене културе. По Ђурићим речима „фашизам није било све то спојити, сажвакати, иако сам припадам старом свету и ово је била велика авантура и непознаница...“ оно што је за мене најзанимљивије то су биографије српских великана - визионара техно света“.

Б. Ранковић

Поетска раскршћа

Већ прве вечери јубиларних тешњарских догађања, у мирном и лагодном тону ваљевске издавачке куће „Интелекта“, са својим домаћином Ацом. Д. Видићем, поетско срце је закуцало страхом и надом изневедреном из „фарме посекока“ ових спигона Розанова. У госте, пред невеликим бројем посетилаца (пажалост), крочили су у мир тешњарских воћака Александар Лукић са „Савременим ушкољењицима“ и Зоран М. Маџић (Бог у продавници огледала). Са мислима есејиста и поезије, вечним темама стике и естетике - где почину и где престају и обрнутом односу Библије и човека, речју: Човек критикује Бога, уместо обрнуто!

Оба аутора, барабар, у колоцлету Паунда, Розанова, Цветајеве и Силвије Плат, дисаше једно кратко и лепо летње вече у симболичном двобоју својих поштовалаца и поетске речи, талента, али некада и претенциозног интелектуализма „по сваку цену“. Наравно, није им била намера да нас заселе својом начитаношћу, али је онако узгред требало интри-

гантно указати на „јад поезије“ у овом тренутку наше епохе, а зато се морало посегнути за знањем неба и земље.

Остаде ми у мислима Маџићево: време сужених видика и Лукићево: о згаслим ватрама живота, као мотивима њихове поетске перцепције. Зато и јесте у њиховом понимању поезија религиозни чин самопрочишћења, попут змијског свлака, јер бол који наноси живот увек је већи од интересовања за сам тај живот - као што то некад Розанов рече, компарирајући религију и филозофију.

Овај сусрет нас је уверио у растући интелектуализам у српској поезији који радује, али и плаши - јер поезија и њене ватре не смеју се контролисати свезначачким кишобранима, него себи дозволити да се покисне поискац, да би се у поетском смислу порасло и процветало. Уједно и издавач у едацији „Браничево“, господин Лукић, овакве је мисли аутора овог текста (као да их чита), оправдао својом и Маџићевом средовечиошћу, те му морамо веровати на реч.

Б. Ранковић

Срце жене

У пригодном сусрету ваљевских поклонника поезије и поетеса, у организацији Књижевне заједнице Ваљева, пред бројним аудиторијумом, закуцало је „срце жене“, како је радно био насловљен овај хевенинг.

Светлана Јевтић Петронић је уз помоћ ауторки - често поливалентних уметница, флауте Миине Радић и предивног гласа рецитатора Ђорђа Теодосића, представила оно што Ваљево у овом тренутку у поетском смислу има, или је имало... Да појаснимо.

Рецитал и поетски игроказ почeo је са овом која нас је прерано напустила, Јулијом Раденковић (1954-2009), затим ововременим: мр Јованком Божић и њеном поетском тврђњом „да она није из Кенингсберга“ и да зна да су „језе нечега последице, или предзначи“. Миром Вуковић која је успут једини лекар који кроз сопствену поезију признaje своје професионалне грешке, саветујући „да не примамо госте који се пајављују,“ и да у „љубавном прагматизму ону кућу чува паš“; Јелене Ицић, сликарке и песникиње „о болу љубави и тихим значима некадашње среће“, Наде Бељић која кроз „шарено коло и стару воденицу“ проводи многоbroјну дечицу, јер ради се о истанчаном уметнику дечије поезије, Милице Илић Гачић „благи дрхтај лире“ кроз поседнути крв „себичне и ди-

вље љубави“, професора Биљане Јаневске која пева (још увек!), где „о сновићењу љубави“, Весни Милисављевић која нас учи „вечности део сам твоје истине и патње“, докторком музике Кристијном Парезановић кроз „мудрост светуге“ посвећење бесмртном Ничеу, Марке Томић којој све личи „на препричавање Кафке из високог деколтеа“, Снежане Чкојић која у „невремену самоће упозије жене лепе само на сликама на пропутовању ка лукама где стапије страх“, Марије Шкорнички чији „сок живота у жељу тече“, Јелене Станићевић која живи у Ваљеву у улици „носталгије и меланхолије“ или било где, са прогутаним „дугметом боје кестена, задихана испостојањем“ и најзад најстарије Гавриловић, рођене 1921, чије су слике достојне и јасне и која пева о „магловитој деци у рукавцу Засавице“ и себи као „путнику без трасе“...

Преовлађујући мотив тихе патње и отворене чежње, освојени меридијани у бегу од стварности, апорија која се изненада смењује са експлозијом страсти, мистицизам љубави и љубавног троугла, одмор дуне и лечилиште у музичи и филозофији, дадоше нам стигму вечитог тешњарског ламента, готово хорски, једногласјем...

Б. Ранковић

Порекло породица

„Волео бих да то урадим, али не знам како - запита Љуба Павловић свог учитеља Јована Цвијића. „Нема ти друге, него штап у руке, па од села до села! - рече му славни српски географ. И тако, по легенди, антропогеограф Љубомир Павловић крете српским селима у походе, комбинујући науку и рад на терену. И настајаше тако, између осталог, књиге „Колубара и Подгорина - антропогеографска проматрања“ 1907. и „Антропогеографија Тамињаве“ 1912. у издану Српске краљевске академије. А већ касније, ова два драгоценна дела о нашем пореклу ваљевски „Parnas book“ упакована заједно у издавачки подухват од 808 страна. И није то класичан репринт, каже агилни власник, уредник и књижевник Момчило Трифуновић, јер је изнова куцан текст са читким фонтом и исправљеним грешкама из праиздања.

Драгоцен је ово дело јер садржи досељавања у ваљевс-

ки крај од 17-19. века (за раније се нису ни могли пропаћи подаци), а последњи подаци су из пописа становништва из 1900. године. Села су поређана по азбучном реду, о сваком је записан географски положај, број домаћинстава, порекло породица, имена и презимена, креће славе, досељавања и расељавања, микроклиматски услови, квалитет земљишта и шта је повољно гајити итд. За обичног читаоца најзанимљивије је да може пронаћи своје корене, с ким је у сродству, а да то можда и не зна, миграције предака и штошта друго.

Издавачко предузеће „Parnas book“ основано је 2003. године. Негује пре свега српску културу и писце, тако да је објавило сабрана дела Јована Дучића и изабрана дела Владике Николаја, Милоша Црњанског и Боре Станковића.

**ТЕШЊАРСКА ДВОРИШТА И ТЕШЊАРСКИ ЧУДАЦИ У СЕЋАЊУ ЉИЉАНЕ
КЕЦОЈЕВИЋ**

Поглед иза зида

"Град који нема старе квартове, као да нема историју... Волим старе ствари које су очуване, које имају посебну арому и памте неко време и нечије руке..." Овако је говорила Љиљана Кецојевић, дугогодишња новинарка Радио Ваљева, у емисији "На мој начин". У тим емисијама, које су еmitоване у програму "Патак" радија, а у којима су Ваљевци говорили о прошлости града, о људима и догађајима, иеретко су бивале приче о Тешњару. О делу града који је био и остао посебан и занимљив. Своја сећања поделила је са нама Љиљана Кецојевић 12. новембра 2006. године, а ово је само мали део те приче. О тешњарским двориштима и тешњарским чудацима.

Од Ваљева највише воли Тешњар, што не чуди. Јер, ту у једном слепом сокачету иза Ковачевог хана живи од доласка у Ваљево, скоро пола века. То је Бобовчева улица или Ћиповска сокача.

"Тај део скоро да се није променио. Прекрасно је, и дан данас, двориште Ковачевог хана, огромно, травнато, са стаблима воћа, заштићено великим, скровитим зидом. Кад сам била мала, увек ме је интересовало шта је иза, шта крије тај велики зид. Доцније сам открила лепоту и величину куће - Ковачевог хана. Има много пространих соба у којима је стари, добро очувани намештај, зидови који су дебели 60 центиметара и плафони високи преко три метра. Мало је тако великих и пространих кућа. Много више је било малих, уцерица, у којима није било удобно живети. Двориште кроз које сам често пролазила, јер је преко њега био краћи или пречи пут до града, било је двориште чуvenих Тешњараца - породице Љубомира Петровића Мингеја. И њихово је било налик осталима у Тешњару. Као у филмовима. Дворишта са низом приземних кућа, са малим и ниским прозорима, у којима живи више породица. У дну дворишта заједнички WC, наспред дворишта заједничка чесма на којој се ујутру сви умивају, поздрављају, одлазе на кафу, чашицу ракије... И то су слике које памтим из детинства. Слике сиромашних, скромних дворишта, али у којима се задовољно, безбрежно и лепо живело. Данас, људи у тим двориштима сасвим другачије живе, а дворишта скоро да су остала иста. А мени је у Тешњару онда, као и сада, било све лепо. Осим једне ствари. У моје девојачко доба носиле су се високе, танке штикле, а у Тешњару беше калдрма. Било је, у најмању руку, напорно одлазити и враћати се са корзоа ку-

ћи на таквим штиклама по таквој улици. Нису много боље ни ове нове плоче, али ја сам се одвикла од високих, танких штикли!

У Тешњару, као и у другим деловима града, али чини ми се много више у старој чаршији, живели су чудаци. Драги, занимљиви људи који нису марили за одређене норме понашања. Има неких које не могу да помињем јер, како је говорио чика Бора Вујић, имају они своје наследнике, можда им не би било право да се на такав начин помињу. Мада, све су то били фини и драги људи. Бескрајно драги. Они се нису држали норми, правила понашања, није их ништа обавезивало, као што већину обавезује да се понаша на одређен начин. Они нису марили. И као да им је било дозвољено да се опуштеније владају кроз свој живот, а ми смо их такве прихватали и вољели. То су били људи по природи ведри, нису грдили, нити били незадовољни собом, животом, првим компанијама, људима, градом. Ни налик човеку кога данас срећемо свакодневно на улици, који галами, галами и стално

грди. Ови моји чудаци, о којима ја размишљам и понекад иешто напишишем, били су бескрајно ведре особе које су шириле симпатијам. И чак им је полазило за руком да у неким тренуцима тај оптимизам и радост живота пренесу и на нас које су редовно сретали на тешњарској калдрми или у граду. Ми смо им помагали онолико колико су они то тражили од нас, а тражили су мало и ретко. Они нису били пројацаци. Били су сиромашни, многи од њих без куће, неки без порекла, али су били поносни и ведри. Ја им не знам имена, нити одакле су дошли, ни са ким су живели. Знам, и сви смо, их знали по надимцима. Фаиђо, Анка Партизанка, Јона Врућина, Јариџан. Засигурно постоји досије о њима, неки траг о њиховом постојању, пореклу, њихова биографија. Нама то онда није било важно. Ни ко су, ни одакле су. Знали смо да су ту међу нама и да живе у нашем граду. Таквих је било, засигурно, много више него што у овом тренутку могу да се сестим. А данас, не бих могла да наведем никог сличног. Бојим се да је ово време утицало да се они погубе, као што смо се и ми мање - више погубили. Чини ми се да тих драгих чудака има све мање. И да се и они све мање смеју."

(Из емисије "На мој начин", еmitоване на Радио "Патак" 12. новембра 2006. године, аутора Дарије Ранковић)

Културна баштина у 3D димензији

Друштво архитеката Ваљево (ДАВ) је представило превентацију дела пројекта 3D Ваљево, којим би се први пут неки од објеката градске архитектуре нашао на интернету. Осим промоције града, пројекат "3D Ваљево" унеколико је значајан јер има потенцијал унапређења архитектуре, грађитељског наслеђа, али и привлачења инвестиција. Партиери ДАВ-а на овом пројекту су Завод за заштиту споменика културе, Народни музеј и Град.

- Темељ пројекта је да се објекти у Тешњару подигну у трећу димензију и да се као такви поставе путем глобалне мреже, а примарни циљ је да се Тешњар на овај начин види на интернету. Пројекат 3D је значајан за афирмацију Тешњара као заштићене просторне, културно-историјске целине. У техничком смислу пројекат подразумева изграду 3D модела сваке куће појединачно и објединавање у целину која ће бити постављена на интернет. Од Завода за заштиту споменика културе, као партнера на пројекту, користили смо дигиталне основе и пресеке изгледа објекта и на основу тих цртежа и објекта израђујемо 3D моделе. Планирамо да представимо Тешњар какав би он требао да буде након обнове и реконструкције. У плану је и наставак пројекта: након Тешњара следи Кнез Милошева као још једна заштићена зона,

као и појединачни објекти културне баштине, као што су гимназија, зграда суда, официрски дом итд. - рекао је Јован Јовановић председник Друштва архитеката Ваљево.

Завршетак ове етапе предвиђене пројектом се очекује до краја године. Пројектни тим окупни је једанаест стручњака и студената архитектуре од којих су чак тројица мастери ове области.

А технологијом 3D анимације позабавили су се и Радивоје Арсић и Тихомир Дражић, који су изложбом у кафу "Рустик", представили графичку реконструкцију Куле Ненадовића. Гост презентације др Дејан Радичевић, асистент на катедри за националну археологију истакао је значај очувања и афирмације оваквих, непроченено важних културно-историјских споменика.

- Очување баштине мора бити део једне озбиљне културне политике и неопходно је сваки пут обавити темељна истраживања па се упустити у авантуру реконструкције и израђивати пројекте адекватне првобитном стању. Кула Ненадовића сада изгледа много боље и уз комплетну реконструкцију добио би се објекат са потпуним културним садржајима, значајним за сам Град.

К. П.

Тешњарска ризница старих заната

Целовечерњим програмима током манифестије, Ризница је привлачила пролазнике најразличитијим приказима периода Византије. Сценски прикази и минијатуре "Бакар и злато", "Музичке кутије", "Царица Теодора", дочарали су дух прошлости веома оживљен спретношћу занатлија.

Двадесетак најразличитијих занатлија окупљено је у удружењу "Тешњарска ризница старих заната". Они су се јавности представили током марта у Народном музеју, а од тада су се сместили у Тешњар на броју 69.

- Имамо различите занатлије који кроз радионице приказују и едукују о свом занату. Ту су кашаџије, затим мајстори за израду предмета од дрвета, ручно ткање је врло атрактивно. Израда употребних и украсних сувенира такође је нашта место у некој од радионица. Сапуније, лицидери и пчелари који производе најразличитије производе од меда заступљени су у нашој ризници - каже Татјана Терзић, истичући да без велике заинтересованости младих нема ни оживљавања старих заната.

Ризница је успоставила успешну сарадњу са студентима

ваљевског "Сингидунума" и КУД "Бердан", који су укључени у све презентације удружења.

К. П.

Предузимљиве "Еве"

Удружење пословних жена "Еве" први пут је дало знатан допринос Тешњарским вечерима, организујући свакодневни разноврстан програм у својим просторијама у Кнез Милошевој (бивша месна заједница Брђани). Иако удаљене од епицентра забивања, "Еве" су уједно промовисале своје нове седиште. Из дана у дан приређивале су поподнева меда и пчелињих производа, торти и колача, лековитог била и ча-

јева, цемова, сокова и зимнице, веза и ткања, сликарства и поезије, минерала и кристалотерапије, бизнис менторинга и дечји дан. Организовале су и сјајну модну ревију Светлане Вујић Енетах и Марије Иванковић на платоу Центра за културу. У гостима су им били предузетници и сродна удружења из Шида, Лознице, Шапца, Ниша, Београда, Сремске Митровице, Малог Зворника и других места.

Дечје Тешњарске вечери

Пратити дечији програм на Тешњарским вечерима немогућа је мисија и за дете, а камоли за неког ко одавно не може да истричи дужину стадиона. Дакле, ово је на старту изгубљена битка за одраслог, чије последице могу да се ублаже само уживљавањем у улогу родитеља који покушава бар погледом да прати своје дете. А дете, ко дете, хтело би да стигне на све стране и на свима да буде у исто време. Методом исцрпљивања родитеља, наша као и већина туђе деце успела су да погледају сваки програм који су заокружили у водичу кроз Тешњарске, као и онај на који би случајно набасали.

Позоришни маратон

Премијера позоришне представе за младе "Гарави сокак", драмске и музичке радионице из "Чика Љубине ствараонице" попунила је другог дана Тешњарских простор око Дечије сцене Летње баште Дома војске. Млади глумци и музичари, премијери су извели један мали, готово мјузикл, причу о пријатељству и љубави, по стиховима Мике Антића. Тај простор, резервисан за дечије и представе за одрасле, сваке вечери био је попутњен преко својих капацитета. Ваљевски малишани уживали су и у гостујућим представама за децу, доказујући да би стална дечија сцена и градско позориштво имали међу

Премијера „Гаравог сокака“

Креативне радионице Пинокио, као и још једна премијера - "Глуапаци" у извођењу Омладинске позоришне сцене ОПС!

Карнавалска посла

Традиционални дечији маскенбал, који ове године за мало да поквари кина, одржан је у уторак, петог дана Фестивала. Око 120 малишана, од готово беба до школске деце, под вођством васпитача Предшколске установе "Милица Ножица", прошетало је Кнез

Милошевом улицом до Летње позорнице, где су се појединачно представили жирију. Сценом су као и обично дефиловали кловнови, Пипи дуге чарапе, вештице и виле, али овога пута ту је било и доста воћа, поврћа, па и уређаја за домаћинство. Тако да жири није имао лак задатак да међу маштовитим маскама као што су продуцита веш машине, грожђе, жбуни, шпагете болоњезе, страшило и друге, изабере најбољу. Уручен је 12 награда за најбоље и најоригиналније маске, а прво место заузела је малена Анђела Ђосић, која је била врло успешно костимирана у зебру.

Осим маскенбалске поворке, карнавалску атмосферу направили су и малишани радионице Центра за културу, музичке и ликовне, у оквиру програма "Све је (опет) пошло наопачке". Са шареним, креативним и маштовитим шеширима од жиџе и папира,

деца су, као права покретна изложба, прошетала до Тешњара, где су мали полазници музичке радионице имали свој мини концерт.

За последњи дан Тешњарских најављен је још један програм, који ће сигурно привући огроман број посетилаца - трка беба до 24 месеца, на стази дугој исто толико метара! Родитељске тактике, до закључења овог броја, остале су неоткривене, а интервју са бебом победником биће објављен у следећем Гласонуши, 2012. године, кад бебац проговори.

И ово не би било све, ал је новинарска шлајфна ограничена и у немогућности да истрипи сву дечију програмску и пратећу забаву "Тешњарских вечери".

Славица Сабо Тришковић

Најуспешније маске и костими

најмлађима верну публику.

"Прича о принципу јединицу", Шабачког позоришта, као и верзија Црвенкапе - "Вуче, вуче, постао си куче" Балкан интерфеста из Београда о праведној победи љубави и пријатељства, пружили су деци мноштво интерактивне игре, едукације, забаве и смеха. Такође, на дечијем репертоару нашле су се и луткарско-балетска представа "Аска и вук", по мотивима приповетке Иве Андрића, у извођењу глумаца београдске Арс лонге, као и атрактивна прича са пуно песме о другарима "Јолу и Ђолу против невидљивог", Балкан интерфеста.

На програму последње две вечери фестивала су домаће представе "Снежана и седам патуљака"

Арт ковач

Валевац Зоран Пузовић доказује да за добре ствари никада није касно и да човек мора бити маштар да би следио своју визију. Из машинске струке обрео се у свету уметности тек пре једне деценије, али преко старог, готово замрлог заната. Како је крао очима, занат је свакодневно усавршавао. Као ковач израђује уметничке предмете од кованог гвожђа и готово да не постоји облик који са скрице не оживи гвожђем испод наковња.

- И даље учим. Покушавам да свима објасним да ковано гвожђе није само капија огромна, то може бити и скулптура и добар детаљ у дневном простору. Гвожђе нуди нешто трајно и остаје генерацијама рекао је уметник занатлија Зоран Пузовић.

Између уметности и кича је танка линија, а Пузовић се перманентном едукацијом држи подаље од претеривања и сталном комуникацијом са уметницима уздизе свој рад. Размена искустава са уметницима довела је до тога да сењегов рад препознаје и ван граница, те га већ у септембру месецу очекује учешће на фестивалу у Украјини.

- Нажалост, у Србији се све свело на пар људи који се озбиљно баве уметничким ковањем гвожђа које подразумева прави уметнички рад, а остало је куповина готових елемената сумњивог квалитета. Млади људи нису зани-

тересовани да се баве било чиме што подразумева озбиљнији занат. Потребна је свакако уметничка мит да бисте се бавили овиме, али после дана проведеног у радионици, и поред физичког напора задовољан сам јер сам направио нешто лепо- истакао је предности новог начина живота и рада Пузовић.

Упркос сјајним уметничкима од кованог гвожђа препознатљивији је ван Валева, па се нападно да је и попу тешко да буде поп у свом селу, а након ових Вечери многи су спознали оно што ради. Посебну пажњу привукла је скулптура Европа.

- Скулптура Европа представља време у коме живимо. Млади човек се упутио пут Европе на црвеном бицикли и на раскрсници се загледао у обећани хоризонт, док се бицикл симболично самопоправља. На шаљив начин сам приказао путовање младог човека и желим да се младима укаже прилика коју заслужују. Све то приказује и нас сме. Жао ми је што моја скулптура још увек стоји испред моје радионице, а могла би да прича једну занимљиву причу на адекватнијем месту- закључио је Зоран Пузовић.

К. П.

Осврт на 25. Тешњарске

Последње две године програм Тешњарских вечери, заједно са тимом из Центра за културу, осмислила је и реализовала професор Милка Ерић Васиљевић, члан Градског већа задужена за културу. Евидентно је да су се у те две године Тешњарске вечери вратиле у Тешњар, у којем су нови простори откривили као потенцијалне оазе културе, да су жанровски разноврсније и са више програма, те да су се претвориле у прави летњи фестивал, можда и фешту, тако да се већ у неким круговима пројављају описке типа "вашар".

- Основна идеја тима 25. Тешњарских вечери била је да направи програме за све генерације и различите укусе. Жеља нам је била да успоставимо равнотежу између ваљевске продукције и гостујућих програма, а посебно да да доведемо госте из иностранства и приближимо друге културе. У томе смо успели јер су, речимо, иранске презентације биле врло посвећене. Такође, желели смо да Тешњар за ових 10 дана личи на Тешњар какав би могао бити целе године. И изашли су нам у сусрет Тешњарци омогућивши да неке од програма сместимо у њихове куће. Зато се захваљујем породицама Божић, Миловићима, Маринковић, Душку Љубишићу и КК Металиц, Миловићу Јентићу, Слободану Мишићу, а посебно Милији Ковачевић, власници Хана, захваљујући којој је култно место поново било отворено за Ваљевце.

Организатори су одлучили да ове године додеље две награде Тешњарских вечери. Пригодни поклони вечерас ће бити свечано уручени Душану Ћамњановићу, раднику ЈКП "Видрак", за изузетно савесно одржавање Тешњара током фестивала, као и породици Бранковић за увођење нових садржаја у стару чаршију, односно отварање продавнице деликатесних вина.

Један од куриозитета јубиларних Тешњарских вечери јесте да су одржане у највећем броју простора до сада, чак 25. Огроман је посао био активирати толико локација и организовати преко 100 програма.

- У име организатора искрено сам захвалива уметничком директору Катарини Маринковић, извршном директору Весељку Белушићу и другим сарадницима из Центра за културу, Заводу за заштиту споменика, Народном музеју, Модерној галерији и Студију Триавиц. Велику подршку и помоћ имали смо од јавних предузећа

Видрака, Дирекције за издавању, Полете и Ваљево-туриста, као и комуналне полиције која је настојала да Тешњар што мање личи на ружно вишариште на коме се угоститељи надмећу у привлачењу гостију јачином електричне музике. Надам се да ће Ваљево ускоро одговарајућом одлука учинити да стара чаршија има музички програм примерен амбијенталној целини. Честитам грађанима што су повово испунили све догађаје, програми су имали публику чак и у хладним вечерима. Захваљујем медијима и новинарима, највише радио Ваљеву. Напреду, дописништву РТС-а, а посебно Вујић ТВ која је редовним хроникама учинила да Вечери буду прави фестивал.

Тешњар и Тешњарске у будућности?

- Дјелама пред онима који ће у будућности радити ТВ јесте да ли желе да ове остану ваљевски фестивал или да га учине туристички атрактивнијим за госте са стране. ТВ су прилика занатлијама, угоститељима и трговцима да зарде, што повећава понуду, с друге стране у град излазе многи који то ретко чине преко године, па све то скупа повлачи велике гужве. Фестивал треба да буде окидач енергије потребне да се нађу правни и финансијски модели како бисмо спасли и реконструисали Тешњар, а паралелно да се помогну занатлије и предузетници да понуде примерене садржаје. Верујем да је Тешњар највећи туристички потенцијал Ваљева и искрено се надам се да ће се следеће јубиларне вечери одржати у амбијенту какав пријељујем, а верујем и многи Ваљевци - закључила је Милка Ерић Васиљевић.

Б. Петровић

ПОКРОВИТЕЉ ГРАД ВАЉЕВО

Пријатељи Тешњарских вечери:

Goldenlady Company

NS KONCEPT DOO КОЛУБАРА РОВНИ

Буграк
ЈЕДНО КОМПАНИЈСКО ПРЕДУЗЕЋЕ

Vujic voda

ABC TEST

Захваљујемо се:

GATE CAFE BAR
PONTE BIANCA

SALON ZA NEGU KOSE
I OBЛИКОВАЊЕ „MIRKO“
SUR LAZA

Медијски пријатељи:

РАДИО
ВАЉЕВО

НАПРЕД

WWW.UGRADUINFO.COM

САВЕТ ФЕСТИВАЛА

Зоран Јаковљевић, градоначелник Ваљева
Милка Ерић Васиљевић,
члан Градског већа за културу
Гордана Јовановић, директор "Ваљево-туриста"
Др Владимир Кривошевјес,
директор Народног музеја Ваљево
Бранко Антонић, секретар КУД "Абрашевић"

PR МЕНАЏЕР ФЕСТИВАЛА

Људмила Поповић

ВОЛОНТЕРИ

Студентска организација AIESEC

www.tesnjarskevaljevo.rs

ПРОДУЦЕНТ ФЕСТИВАЛА ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ВАЉЕВО

ОРГАНИЗATORИ:

- ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ВАЉЕВО
- ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА ВАЉЕВО
 - НАРОДНИ МУЗЕЈ ВАЉЕВО
 - МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА
- ИУС "РАДОВАН ТРНАВАЦ МИЋА"
 - КУД "АБРАШЕВИЋ"
- КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА "ВАЉЕВО-ТУРИСТ"
 - УФК "ВАЛИС"
 - УПЖ "ЕВЕ"

УМЕТНИЧКИ ДИРЕКТОР Катарина Маринковић

ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР Весељко Белушевић

УРЕДНИЦИ ПРОГРАМА

Ангелина Лукић
Сандра Пуjiћ

ИМПРЕСУМ:

Тешњарски гласоноша бр. 44

- Издавач: Савет 25. Тешњарских вечери
- Уредник: Бранко Петровић
- Редакција: Дарија Ранковић
Марија Петровић
Кристина Параментић
Роберто Милић
Јелица Јеринић
Благоје Ранковић
- Фотографије: Драган Крунић
- Технички уредник:
Bruce Hullter
- Штампарија: Ваљево принт
- Тираж: 1000 примерака.